

De vergunning voor de trekschuit Groningen-Rasquert en omgekeerd van 1701

Het gebruik van trekschuiten voor het vervoer van personen, vee en goederen in de provincie Groningen, begint vanaf het midden van de zeventiende eeuw.

Centrum was de stad Groningen, die uiteindelijk via het Hoendiep, het Boterdiep, het Damsterdiep en het Winschoterdiep, vanuit alle vier windstreken was te bereiken.

Het hoogtepunt van deze veerdiensten werd omstreeks het midden van de 19e eeuw bereikt, waarna andere wijzen van vervoer het geleidelijk overnamen.

In de Groninger Archieven stuitte ik op een reglement voor de trekschuit van Groningen naar Rasquert en omgekeerd. De vergunning voor het varen met een trekschuit op deze route, werd door het provinciaal bestuur van Groningen in de resolutieboeken vastgelegd op 19 april 1701.

Het omvat een reglement waarin de verplichtingen waaraan men zich diende te houden, alsmede de dagen en tijden waarop er gevaren mocht worden, werden vastgelegd.

De negen artikelen van dit reglement geef ik hieronder in extenso weer.

De trekschuit (snik) van Hoogezand naar Groningen, varend in het Kieldiep. De snik werd gebruikt voor zowel personen- als goederenvervoer. Op het 'snikpeerd' zit het 'snikjong'.

Martis 19 April 1701.

De Heeren Gedep. hebben ingevolge en tot voldoeninge van de Staets resol. in dato den 2 sept. 1678, de ritm. Jarghes en Cons. op volgende art. geaccordeert, om met de treckschuite van Rasquert nae Groningen en soo wederom te mogen vaeren.

Art. 1.

Deese schuit sal alle maendagen, woensdagen, donderdagen en saturdayen, des morgens om vier uijren nae Rasquert vaeren.

2.

En sal op de selve daegen des nae de middaeghs om 3 uijren als de ord. uijrschuiten sijn vertrocken anstonts deselve uijrscheepen nae Rasquert volgen.

3.

Sal van alle perssoonen soo met deese schuite vaeren van de vragtloonen het prov. contingent gelijk van andere treckschuiten in het veer vaerende werden betaelt.

4.

Sal tot dien eijnde de commiss. van Onderendam pertinentlijk de schuite van Rasquert des morgens komende visiteeren ende perssoonen op de lijste ingevolge observantie anteickenen.

5.

Sal meede de commiss. alhier tot Groningen van gelijcke de schuite visiteeren en de perssoonen, soo gedencken meede te vaeren pertinentlijk anteickenen als art. 4.

6.

En sal van deese meede vaerende perssoonen de vragt ingevolghe prov. lijste en ordre van haentill tot Groningen en soo wederom worden betaelt.

7.

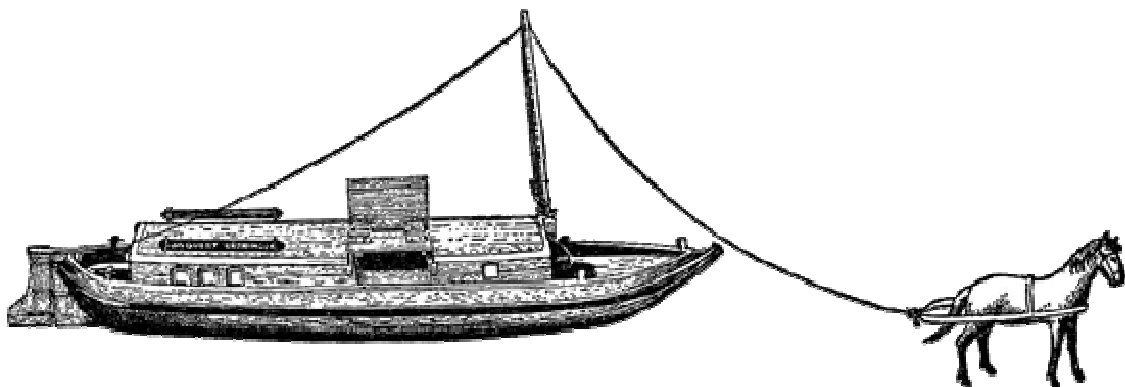
Meede sullen gem. schipperen niemand moogen inneemen als tot Rasquert en Bafloo, en deselve ingenoomene perssoonen nergens onderweegen uijtsetten tensij de selve onderweegen jets mogten hebben te verrigten.

8.

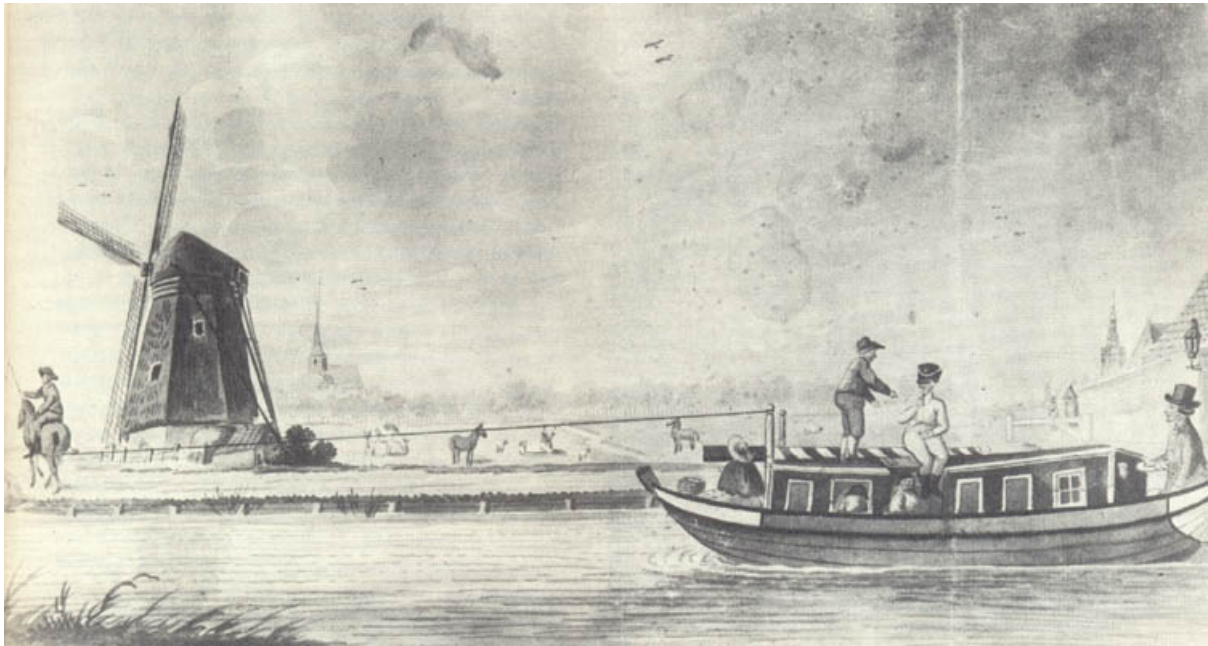
Meede sullen voorgem. schipperen van Groningen vaerende, niemand onderweegen mogen inneemen als diegeene soo van Rasquert en Bafloo sijn gevaeren woonen off aldaer jets mogten te doen hebben.

9.

Bij poena dat anders de schuite in het veer niet sal werden geleeden voorbehoudens de Heeren Gedep. haer autoriteit om deesen te amplieeren en corrigeeren, soo bevinden sullen te behooren.

*Tekening van een Groninger trekschuit, snik genaamd, die werd gekenmerkt door de sterk voorover hellende voorstevan en een smalle achterstevan - negentiende eeuw.
Scheepsmodellen binnenschepen, E.W. Petrejus.*

Een snik met een gesloten kajuit.

De Groninger snikken waren geen zeilschepen, maar werden gejaagd, zoals andere trekschuiten. De mast is dan ook alleen bedoeld om de lijn aan te bevestigen en dus niet voor een zeil.

Op de snik werkten drie bemanningsleden: de schipper of snikkevaarder die aan het roer stond, de knecht die bij de mast stond en de snikjong of het jagertje die of naast het paard liep of erop zat. Vaak waren snikjongens kinderen vanaf acht jaar.

De taak van de knecht was ervoor te zorgen dat de lijn waarmee het paard met de mast was verbonden, niet bleef haken.

De maximale snelheid van een snik bedroeg zeven kilometer per uur.

Het vervoer per trekschuit was door de overheid strak gereguleerd. Plaats en tijd van afvaarten waren vastgelegd, alsmede de volgorde van vertrek van de schepen en ook de tarieven lagen vast. Aan de schuiten werden eveneens bepaalde eisen gesteld.

Op bepaalde punten langs de route werden pleisterplaatsen ingericht, alsmede stallen voor verse paarden.

Voor een goede naleving van het reglement werden commissarissen

aangesteld, die gestationeerd werden in zowel de vertrek- als aankomstplaatsen, als in de pleisterplaatsen.

De snikkevaarders werden benoemd door het provinciaal bestuur en moesten voor de uitoefening van hun beroep een eed afleggen.

Ook moesten zij lid zijn van het binnenschippersgilde.

In Appingedam bestond sedert 1692 een afzonderlijk snikkevaardersgilde.

In de loop van de 19e eeuw groeide deze wijze van vervoer uit tot beurtveren.

Gronings snikliedje

Nog steeds bekend is een liedje dat werd gezongen wanneer in de verte de hoorn van de scheepsjager werd gehoord. Door dit signaal werd aan de pleisterplaatsen kenbaar gemaakt dat de snik met passagiers in aantocht was.

Moeke, moak de kovvie kloar,
snikke komt van Stad.

Wie hebt zo'n laange raize doan
en nog gain kovvie had.

Tegeltableau.

Bronnen:

RHC Groninger Archieven. Toegangsnummer 1, inventarisnummer 152
<http://nl.wikipedia.org/wiki/Snik>
<http://www.vaartips.nl/binnenvaart.htm#snik>

Literatuur:

Fons van Wanroij *Tot gemak van den reisenden man; Met de trekschuit van Groningen naar Warffum.* Bedum, 2000.

Hans van Westing, Tim Abelen, Emiel Anker, Fred Boersma, Johan Krist, Dennis Volkerink & Reinder Reinders *Trekveren in de provincie Groningen.*

